

VUT wordt vervangen door langer werken

Drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff

Publicatiedatum CBS-website: 5 augustus 2010

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
**	= nader voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2008–2009	= 2008 tot en met 2009
2008/2009	= het gemiddelde over de jaren 2008 tot en met 2009
2008/'09	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2008 en eindigend in 2009
2006/'07–2008/'09	= oogstjaar, boekjaar enz., 2006/'07 tot en met 2008/'09

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

De VUT heeft nog een paar jaar te gaan. Vervroegde uittrekking zit er niet meer in en de plannen om de AOW- en pensioenleeftijd met twee jaar of meer te verhogen krijgen steeds bredere steun. VUT-fondsen verkeren in de afbouwfase, dit is overigens nog niet zichtbaar in de cijfers over deze fondsen. Het balanstotaal, de premies en de uitkeringen zijn in 2008 licht gestegen.

VUT en prepensioen lopen naar hun einde. Per 1 januari 2006 is de fiscale ondersteuning voor deze regelingen beëindigd. Die maatregel moet een positieve impuls geven aan de arbeidsparticipatie en op die manier een bijdrage leveren aan het opvangen van de kosten die de vergrijzing van de bevolking met zich meebrengt. Het gevolg is dat VUT-fondsen, die vervroegde uittrekkingsregelingen voor bedrijfstakken verzorgen, nu in de afbouwfase verkeren. De huidige Vutters gaan geleidelijk aan met pensioen en er komen geen nieuwe meer bij.

Langer werken

De belangrijkste maatregel om de kosten van de vergrijzing op te vangen is het plan om de AOW-leeftijd te verhogen van 65 naar 67 jaar. Een jaar geleden was er nog veel weerstand tegen het plan van het kabinet Balkenende-IV voor de hogere AOW-leeftijd. Door de financiële crisis is de weerstand sterk verminderd, net als in andere Europese landen – Spanje, Frankrijk, Griekenland, Engeland – waar volop wordt gewerkt aan het verhogen van de pensioenleeftijd. In de aanloop naar de verkiezingen voor de Tweede Kamer van afgelopen juni hebben alleen de SP en de PVV ingezet op handhaving van de AOW op 65-jarige leeftijd. De rest van politiek Nederland zet wel in op verhoging van de AOW-leeftijd en is het alleen oneens met het moment van invoering. De sociale partners – werknemers en werkgevers – hebben een voorstel ingediend dat op een belangrijk punt zelfs verder gaat dan het kabinetsplan: als de gemiddelde leeftijd verder omhoog gaat is een pensioenleeftijd van 68 jaar of hoger mogelijk. De verminderde weerstand blijkt ook uit de sterk toegenomen bereidheid van werknemers om door te werken tot 65 jaar: van 21 procent in 2005 naar 42 procent in 2009. Overigens is de bereidheid om door te werken na het 65^e jaar slechts mondjesmaat gestegen in 2009.¹⁾

Meer mensen aan het werk houden

Nu is langer werken het motto, maar tot voor kort is vooral ingezet op het verhogen van de arbeidsparticipatie om de gevolgen van de vergrijzing tegen te gaan. Binnen enkele jaren dreigt er een tekort op de arbeidsmarkt doordat de babyboomgeneratie van de jaren na de tweede wereldoorlog met pensioen gaat. Om dit probleem op te lossen heeft het kabinet Balkenende-IV ingezet op het vergroten van het werkende deel van de bevolking tussen 20 en 65 jaar van 75 procent vorig jaar naar 80 procent in 2016. Overigens is de arbeidsparticipatie van vijftigplussers de afgelopen twaalf jaar al fors toegenomen, en wel van 40 procent in 1996 naar 55 procent in 2008. De sterkste stijging is te zien bij de mensen in de leeftijd van 55 tot 60 jaar. Juist deze groep heeft te maken met de gevolgen van de versobering van VUT en prepensioen. Een ander gevolg van de versobering in 2006 is dat in 2007 de gemiddelde leeftijd waarop werknemers met pensioen gaan, is gestegen van 61 naar 62 jaar.²⁾

Afbouwfase nog niet te zien aan uitkomsten 2008

Aan de cijfers over deze fondsen over 2008 is niet te zien dat de VUT-fondsen in de afbouwfase zijn beland. Het balanstotaal van de VUT-fondsen is in 2008 licht gestegen van

¹⁾ Zie het CBS/TNO-persbericht '[Steeds meer werknemers willen doorwerken tot 65 jaar](#)'.

²⁾ Zie het CBS-artikel '[Vijftigplussers op de arbeidsmarkt](#)' van Ferdy Otten, Koos Arts, Clemens Siermann, Jan Fekke Ybema en het CBS-artikel '[Meer ouderen aan het werk](#)'.

2,7 naar 2,9 miljard euro, dit na een forse stijging in 2007. Ook de premies en uitkeringen geven een lichte stijging te zien in 2008.

De balansstijging in 2007 komt vooral door de financieringsconstructie van de uitkeringen bij het VUT-fonds Overheidspersoneel. Het tekort dat ontstaat doordat premies gelijkmatig zullen binnenkomen en uitkeringen vooral in de eerstkomende jaren moeten worden gedaan, wordt gefinancierd via een lening van het VUT-fonds Overheidspersoneel bij de Staat. Deze lening is kortlopend belegd.

Kortlopende beleggingen stijgen sterk

De financieringsconstructie bij het VUT-fonds Overheidspersoneel zorgt vanaf 2007 voor een sterke toename van de kortlopende beleggingen in het totaal van de beleggingen. Daardoor bestaat de beleggingsportefeuille eind 2008 voor 70 procent uit kortlopende beleggingen (girale gelden, deposito's en leningen op korte termijn). Vooral aandelen zijn vanaf 2005 zowel absoluut als relatief gezien fors gedaald in de beleggingsportefeuille. Overigens hebben de aandelen van VUT-fondsen vooral betrekking op beleggingsinstellingen die vastrentend beleggen.

Tabel 1
Balansen VUT-fondsen

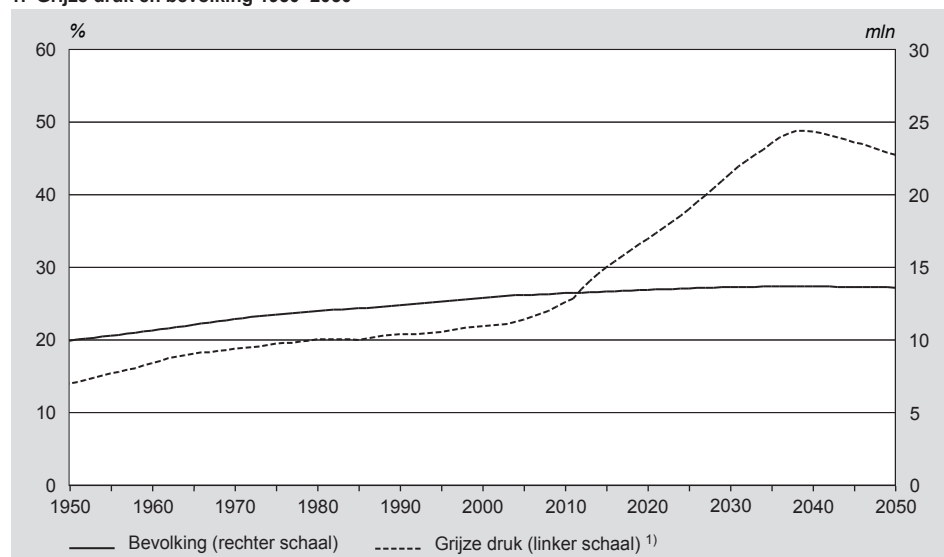
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>mln euro</i>									
Activa									
Girale gelden	43	33	47	57	44	42	38	88	64
Deposito's	230	325	283	378	269	243	247	238	980
Obligaties	999	992	929	498	508	522	318	259	287
Aandelen	1 185	1 377	1 291	1 568	1 752	1 921	1 044	849	459
Leningen op lange termijn	74	86	53	28	52	21	1	1	1
Leningen op korte termijn	512	233	323	480	193	135	304	1 036	770
Overige vorderingen	454	548	452	403	344	322	284	246	302
Totaal activa	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717	2 863
Passiva									
Eigen vermogen (reserves)	1 680	1 637	1 609	1 507	1 577	1 538	981	856	787
Voorziening VUT-verplichtingen	1 544	1 534	1 376	1 457	1 301	1 285	975	807	729
Overige voorzieningen	57	61	34	64	59	61	45	39	31
Leningen op korte termijn	33	66	21	14	18	37	34	29	3
Overige schulden	181	296	339	370	207	285	201	986	1 313
Totaal passiva	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717	2 863

N.B. overige schulden bevat 800 mln aan lange leningen.
Actiefpost leningen op korte termijn is incl. vorderingen op S122.

Tabel 2
Resultatenrekeningen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>mln euro</i>									
Lasten									
Uitkeringen	2 597	2 724	2 650	2 721	2 597	2 861	3 008	2 685	2 736
Voorziening VUT-verplichtingen	-9	-10	-158	80	-155	-16	-310	-168	-78
Administratiekosten	37	32	32	28	27	28	25	28	29
Overige lasten	24	27	14	46	24	35	12	13	9
Saldo	635	-44	-27	-103	71	-40	-557	-125	-69
Totaal lasten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433	2 627
Baten									
Totaal premies	2 676	2 611	2 442	2 621	2 408	2 711	2 086	2 337	2 601
Werkgever	1 612	1 465	1 394	1 455	1 328	1 395	1 155	1 308	1 490
Werknemer	996	1 146	1 045	1 155	1 072	1 308	929	1 027	1 106
Overig	68	0	2	12	8	8	2	2	5
Rente en dividend	114	93	60	116	145	157	65	72	6
Overige baten	495	25	10	35	11	0	27	24	20
Totaal baten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433	2 627

1. Grijs druk en bevolking 1950–2050

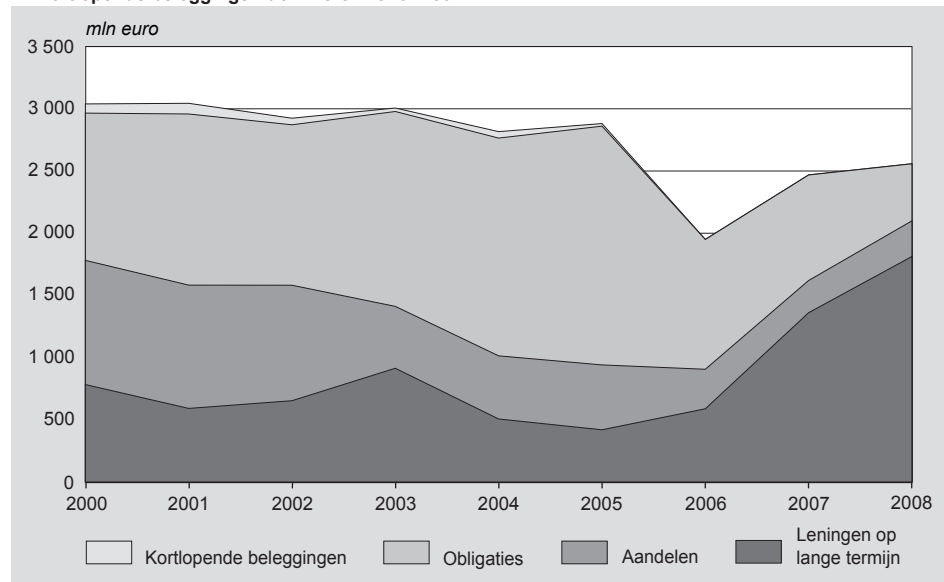

¹⁾ Aantal 65-plussers ten opzichte van productieve bevolking.

Technische toelichting

De vergrijzing kan worden afgemeten aan de zogenaamde grijs druk. Dit is de verhouding tussen het aantal personen ouder dan 65 jaar en het aantal personen in de productieve levensfase van 20 tot 65 jaar. De grijs druk is opgelopen van 14,0 in 1950 tot 25,2 nu en zal naar verwachting oplopen tot 48,8 op de top van de vergrijzing in 2038. Dat komt doordat het aantal 65-plussers toeneemt terwijl de potentiële beroepsbevolking fors gaat krimpen.³⁾

2. Kortlopende beleggingen domineren vanaf 2007

VUT is de afkorting voor vervroegde uitstroom. In 1975 zijn de eerste VUT-regelingen ontworpen, met als doel de hoge jeugdwerkloosheid van dat moment te verminderen. Werknemers in het onderwijs en de bouw kregen de gelegenheid om op 63- of 64-jarige leeftijd te stoppen met werken. In de jaren daarna zijn er veel VUT-regelingen aan toegevoegd in andere bedrijfstakken, en is de leeftijd om gebruik te maken van de VUT tot onder de 60 gedaald.

³⁾ Zie het CBS-artikel [‘Bevolkingsprognose 2009–2060’](#) van B. Poelman en C. van Duin.

Het CBS deelt de uitvoerders van de VUT-regelingen in drie groepen in. Twee van deze drie groepen blijven hier verder buiten beschouwing: de regelingen die door pensioenfondsen worden uitgevoerd en de regelingen die rechtstreeks door bedrijven worden uitgevoerd. De derde groep betreft regelingen voor bedrijfstakken die in afzonderlijke stichtingen zijn ondergebracht. Deze groep wordt aangeduid met de term VUT-fondsen. De daarbij betrokken bedrijfstakken zijn onder andere de metaalnijverheid, het beroepsgoederenvervoer en de horeca. Daarnaast is er ook een VUT-fonds voor het overheidspersoneel.

De populatie bestond in 2008 uit 62 VUT-fondsen, 8 minder dan in 2007. De financiële gegevens zijn afkomstig uit de jaarverslagen van deze fondsen. Van de populatie zijn 28 fondsen direct waargenomen. De gegevens van de overige fondsen zijn via ophoging toegevoegd. De ophoging is gebaseerd op het aantal VUT-uitkeringen zoals ontleend aan de jaarverslagen. De ophoging bedraagt in 2008 8,5 procent van de uitkeringen en 25,4 procent van het balanstotaal. Daarmee komt de ophoging in 2008 iets hoger uit dan in 2007 (6,3 procent van de uitkeringen en 19,6 procent van het balanstotaal).